

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
The Management of Scout Activities by School Administrators
under the Pathumwan District Office, Bangkok

อัศม์เดช จารุโสภณ¹, เสกชัย ชมภูณูช² และ ธีระภัทร ประสมสุข³
Asadej Jarusopon¹, Sekchai Chumpoonuch² and Teerapat Prasomsuk³

Received: 13 April 2025; Revised: 15 May 2025; Accepted: 17 May 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 103 คน และผู้บริหารที่มีผลงานดีเด่นด้านกิจกรรมลูกเสือ จำนวน 6 คน ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านการวางแผน การประเมินผล และการให้แรงจูงใจ รองลงมาคือการประสานงาน และด้านที่มีระดับต่ำที่สุดคือการจัดสรรทรัพยากร ทั้งนี้สะท้อนถึงจุดแข็งในการบริหารด้านยุทธศาสตร์และภาวะผู้นำของผู้บริหาร แต่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและเครื่องมือสนับสนุนสำหรับแนวทางการพัฒนา พบว่า ควรมีการวางแผนและจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีการสำรวจความต้องการของครูผู้สอนก่อนดำเนินงาน มีการวางแผนทางร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมลูกเสือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากชุมชน และกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพจริงของการดำเนินกิจกรรม

^{1 2 3} ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่; Master of Education Program in Educational Administration of North-Chiang Mai University
Corresponding Author, E-mail: supertonic_jmo@hotmail.com

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ; ผู้บริหารสถานศึกษา; สำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

Abstract

This research aimed to study the management of scouting activities and the development guidelines for school administrators under the Pathumwan District Office, Bangkok. A mixed methods research design was employed. The sample consisted of 103 administrators and teachers, along with 6 outstanding school administrators in scouting activities, selected through purposive sampling. Research instruments included a 5-point Likert scale questionnaire and semi-structured interviews. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics: frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that the overall level of scouting activity management among school administrators was at the highest level, particularly in planning, evaluation, and motivation. Coordination followed, while resource allocation was rated the lowest. This reflects strengths in strategic leadership but also highlights limitations in budgeting and resource support. For development, it is recommended that planning and resource allocation be contextually appropriate, teacher needs be assessed prior to implementation, and joint planning between administrators, teachers, and stakeholders be encouraged. Furthermore, community involvement should be promoted, and clear, contextually relevant evaluation criteria should be established.

Keywords: Administration of Scout Activities; School Administrators; Pathumwan District Office, Bangkok

บทนำ

ระบบการศึกษาของไทยมีเป้าหมายหลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสมบูรณ์ในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อันเป็นหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และยังคงใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) อย่างไรก็ตาม จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของบริบทโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้ต้องเผชิญกับความท้าทาย

หายใหม่ ๆ ที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เช่น ความเหลื่อมล้ำทางการเข้าถึงและคุณภาพการศึกษา ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดจิตสาธารณะของผู้เรียน รวมทั้งทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็น มีคุณธรรมจริยธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ ผ่านแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การเสริมสร้างสมรรถนะพื้นฐานของผู้เรียน และการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ อันเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ “กิจกรรมลูกเสือ” ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ กิจกรรมลูกเสือเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง มีลักษณะเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เสริมสร้างการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้งด้านกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม ความเป็นผู้นำ และการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจและมีความสุข (พระปลัดเขต ชันธคนงานดี และ ศักดิ์ดา งานหมั่น, 2567, วันดี ชันแก้ว และคณะ 2567) นอกจากนี้ กิจกรรมลูกเสือยังเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการส่งเสริมอุดมการณ์ความเป็นพลเมืองดี อันสอดคล้องกับพระราชบัญญัติลูกเสือ พุทธศักราช 2551 ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความเจริญงอกงามในด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม เพื่อเตรียมพร้อมในการเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำเนินกิจกรรมลูกเสืออย่างมีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกสถานศึกษาควรให้ความสำคัญ และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (คุณากร มะหัต และ กฤษณก ดวงชาทม, 2566) อย่างไรก็ตาม จากรายงานผลการดำเนินงานของสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร (2566) พบว่าสถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาในการบริหารจัดการกิจกรรมลูกเสือ เช่น การจัดกิจกรรมไม่ครบถ้วนตามแผนงาน ขาดแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทาง รวมถึงการขาดความเข้าใจในบทบาทและคุณค่าของกิจกรรมลูกเสือ ส่งผลให้การจัดกิจกรรมในหลายกรณีไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างเต็มศักยภาพ ผู้เรียนบางส่วนขาดจิตอาสา ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรม และไม่ได้รับการพัฒนาในมิติที่ลึกซึ้งเท่าที่ควรจะเป็น

จากปัญหาและความท้าทายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค รวมถึงหาแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมลูกเสือให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณลักษณะอัน

พึงประสงค์ของผู้เรียน และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้ เป็นกำลังสำคัญของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 149 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน คำนวณตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้เป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม

1.2 เครื่องมือการวิจัย ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert Scale) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามครอบคลุม 5 ด้านของการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดสรรทรัพยากร 3) การให้แรงจูงใจ 4) การประสานงาน 5) การประเมินผล เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับอยู่ที่ 0.93 ตามค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับน่าเชื่อถือสูง

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการแจกแบบสอบถามทั้งในรูปแบบออนไลน์ (Google Form) และแบบสอบถามกระดาษ (ออฟไลน์) เพื่อความสะดวกและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 6 คน ซึ่งได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในระดับเขตและระดับประเทศด้านการบริหารกิจกรรมลูกเสือ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้มีประสบการณ์ตรง

2.2 เครื่องมือการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์แบบรายบุคคล โดยมีการนัดหมายล่วงหน้า แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ขออนุญาตบันทึกเสียง และมีการจดบันทึกภาคสนามอย่างเป็นระบบ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยดำเนินการถอดเทปการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูลตามหมวดหมู่ และวิเคราะห์ประเด็นร่วม (Emerging Themes) นอกจากนี้ใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามพบว่า การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังตาราง

การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร	ระดับปฏิบัติ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการวางแผนกิจกรรมลูกเสือ	4.57	0.52	มากที่สุด
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากรกิจกรรมลูกเสือ	4.49	0.58	มาก
3. ด้านการให้แรงกระตุ้นกิจกรรมลูกเสือ	4.52	0.55	มากที่สุด
4. ด้านการประสานงานกิจกรรมลูกเสือ	4.52	0.55	มากที่สุด
5. ด้านการประเมินผลกิจกรรมลูกเสือ	4.55	0.55	มากที่สุด
รวม	4.53	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา (สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร)

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับกิจกรรมลูกเสือในทุกมิติของการบริหาร โดยเฉพาะด้านการวางแผน การประเมินผล การประสานงาน และการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงการมีเป้าหมายชัดเจน การติดตามผลอย่างเป็นระบบ และการมีภาวะผู้นำในการกระตุ้นครูและนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีพลัง ในขณะที่การจัดสรรทรัพยากร แม้อยู่ในระดับมาก แต่ยังเป็นด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด อาจเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร หรืออุปกรณ์สนับสนุนกิจกรรมที่ยังไม่เพียงพอ จึงเป็นประเด็นที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน ซึ่งล้วนเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ตรงและเชี่ยวชาญด้านการบริหารกิจกรรมลูกเสือ ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพสามารถสังเคราะห์ แนวทางการพัฒนา ออกเป็น 5 ด้านสำคัญ โดยครอบคลุมทั้งมิติของโครงสร้างและการปฏิบัติจริง ดังนี้

1. ด้านการวางแผนกิจกรรมลูกเสือ การวางแผนควรเริ่มจากการเข้าใจบริบทของสถานศึกษา ทั้งด้านทรัพยากร บุคลากร และศักยภาพของนักเรียน เพื่อให้แผนที่จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้จริง แผนพัฒนาคุณภาพควรมีเป้าหมายที่ชัดเจน เชื่อมโยงกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรลูกเสือแห่งชาติ ที่สำคัญคือควรส่งเสริม การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู ในการกำหนดทิศทางร่วมกัน เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของและความต่อเนื่องของกิจกรรม

2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร การบริหารทรัพยากรควรมุ่งเน้นความเพียงพอ ความเหมาะสม และความโปร่งใส โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของครูล่วงหน้า เช่น อุปกรณ์ วัสดุ การสอน และแหล่งเรียนรู้ จากนั้นจึงจัดหาทรัพยากรตามลำดับความจำเป็น พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อขอรับการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ควรจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์และเอกสารประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบ เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

3. ด้านการให้แรงกระตุ้น ผู้บริหารควรแสดงบทบาทผู้นำเชิงรุกในการ สร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอน ผ่านการสนับสนุนให้เข้าร่วมการอบรม การศึกษาดูงาน และการเรียนรู้ร่วมกันในวงวิชาชีพ นอกจากนี้ การจัดตั้งทีมผู้ช่วยผู้กำกับลูกเสือจากนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรม ถือเป็นแนวทางที่สร้างการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างความยั่งยืนของกิจกรรม

4. ด้านการประสานงาน การบริหารกิจกรรมลูกเสือจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อมีการ บูรณาการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม โดยควรมีเป้าหมายร่วมกันที่เชื่อมโยงผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการกับการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน การประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรภายนอกควรเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง พร้อมมีระบบนิเทศและติดตามที่ชัดเจน เพื่อสร้างกลไกการทำงานที่เสถียรและยืดหยุ่น

5. ด้านการประเมินผล การประเมินควรยึดหลักจริงจังและจริงใจ โดยมีเกณฑ์ที่ชัดเจน วัดผลได้จากสภาพจริง และนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ด้านการประเมิน และสามารถใช้ รายงานแบบ After Action Review (AAR) เพื่อสะท้อนทั้งความสำเร็จและจุดที่ควรปรับปรุงโดยตรงไปตรงมา

แนวทางการพัฒนาใน 5 ด้านข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าการบริหารกิจกรรมลูกเสือที่มีคุณภาพ ไม่ได้พึ่งพาเพียงแค่ทักษะของผู้บริหารเท่านั้น แต่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การวางแผนที่สอดคล้องกับสภาพจริง การจัดการทรัพยากรอย่างรอบคอบ และระบบประเมินผลที่พัฒนาได้จริง ซึ่งแนวทางนี้สามารถขยายผลไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพกิจกรรมลูกเสือในภาพรวมของประเทศได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการวางแผนกิจกรรมลูกเสือ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ของกิจกรรมลูกเสือได้อย่างชัดเจน สะท้อนถึงการเข้าใจบริบทของสถานศึกษา การมีภาวะผู้นำ และความสามารถในการจัดระบบการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพราะผู้บริหารส่วนใหญ่มีความรู้ด้านลูกเสือจากการอบรมหรือศึกษาต่อเนื่อง และนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของตนได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังมีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และติดตามการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้การบริหารกิจกรรมลูกเสือบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ ประวิทย์ เถลิงกิจ (2555) ที่กล่าวว่า การวางแผนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารงานลูกเสือ โดยต้องมีการวิเคราะห์บริบท และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังตรงกับผลการวิจัยของ สรรพสิทธิ์ ศรีระวรรณ (2562) ซึ่งพบว่าการวางแผนที่ชัดเจนส่งผลให้การบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูง และสนับสนุนแนวคิดของ โยชิตา อุโนเป็ง (2559) ที่พบว่าความสามารถในการกำหนดนโยบาย และการกำกับดูแลคือปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารกิจกรรมลูกเสือประสบผลสำเร็จ

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม การสนับสนุนครูผู้สอน และการประสานความร่วมมือจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเฉพาะด้านการจัดสรรทรัพยากรซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แม้อยู่ในระดับมาก ถือเป็นจุดที่สามารถพัฒนาเพิ่มเติมให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการดำเนิน

กิจกรรมลูกเสือต้องพึ่งพาทรัพยากรหลากหลายด้าน การสำรวจความต้องการของครูผู้สอนและการขอรับการสนับสนุนจากภายนอกจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้สามารถบริหารกิจกรรมลูกเสือได้อย่างทั่วถึงและตอบสนองต่อความต้องการจริงในสถานศึกษา ผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ สุกุมศิริ (2556) ที่เน้นย้ำถึงคุณภาพของการบริหารที่ขึ้นอยู่กับการจัดหาและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม อีกทั้งยังตรงกับแนวคิดของ ศิริรัช สุทธิชาติ (2557) ซึ่งเสนอว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายนอก เช่น หน่วยงานภาครัฐหรือท้องถิ่น จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมลูกเสือให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางของ พรทิพย์พา คล้ายกมล (2554) ที่เสนอว่าการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลที่ชัดเจน การติดตามผล และการรายงานผลเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาและยกระดับการบริหารงานลูกเสือให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยเฉพาะเมื่อมีการพัฒนาบุคลากรควบคู่กันไปด้วย กล่าวโดยสรุป แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจกรรมลูกเสือควรเน้นทั้งด้านแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร และการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่าย เพื่อส่งเสริมให้การดำเนินงานมีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ได้ค้นพบ โมเดล 5P ที่เกิดจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพในงานวิจัยที่ศึกษาการบริหารกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร โดยอ้างอิงจากกรอบแนวคิด และผลการวิจัยจริง พบว่าการบริหารที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดสรรทรัพยากร (Provision) การให้แรงกระตุ้น (Power-Up) การประสานงาน (Partnership) และการประเมินผล (Performance Review) ซึ่งเชื่อมโยงเป็นกระบวนการต่อเนื่องสู่ผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมลูกเสืออย่างยั่งยืนในบริบทสถานศึกษาไทย ดังโมเดลนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการบริหารงานกิจกรรมลูกเสือของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต ปทุมวัน กรุงเทพมหานคร มุ่งศึกษา (1) ระดับการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา และ (2) แนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าผู้บริหารมีการบริหารกิจกรรมลูกเสือในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการวางแผน การประเมินผล และการให้แรงกระตุ้น ส่วนด้านการจัดสรรทรัพยากรยังเป็นข้อจำกัดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม ข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิสะท้อนแนวทางที่สอดคล้องกัน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การให้แรงกระตุ้น การประสานงาน และการประเมินผล โดยเน้นความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่าย การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และการประเมินที่นำไปสู่การพัฒนาอย่างแท้จริง และโมเดลการบริหารที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ “5P Model for Effective Scout Management” ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนการบริหารที่เชื่อมโยงเป็นระบบ ได้แก่ Planning – Provision – Power-Up – Partnership – Performance Review ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพกิจกรรมลูกเสืออย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ด้านสำคัญ ได้แก่ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ควรจัดทำนโยบายสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรลูกเสือโดยเฉพาะ พร้อมส่งเสริมการสำรวจความต้องการวัสดุจากครูผู้สอนลูกเสืออย่างเป็นระบบ เพื่อวางแผนจัดซื้ออย่างตรงจุด

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางจากงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ในการบริหารกิจกรรมลูกเสือโดยเฉพาะในประเด็นด้านการจัดสรรทรัพยากร การให้แรงจูงใจ และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน และควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มวุฒิทางลูกเสือแก่ครู

1.3 สถานศึกษา ควรจัดให้มีระบบประเมินกิจกรรมลูกเสือตามเกณฑ์จริง ใช้ผลการประเมินเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรเสริมสร้างความรู้แก่ผู้กำกับลูกเสือเกี่ยวกับการรายงานผลแบบ After Action Review (AAR)

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการวางแผนกิจกรรมลูกเสือในเชิงลึก เพื่อพัฒนาแนวทางเฉพาะต่อการจัดทำแผนปฏิบัติการในโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาการจัดสรรทรัพยากรและปัจจัยเชิงนโยบายที่มีผลต่อการบริหารงานลูกเสือในเชิงเปรียบเทียบระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ

2.3 ควรวิจัยปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมลูกเสือ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- คุณากร มะหัต และกฤษณก ดวงชาทม. (2566). แนวทางการพัฒนากิจการลูกเสือสามัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. *วารสารวิชาการรัตนบุศย์*, 5(2), 418–434.
- ชูชาติ สุกุมาศีรี. (2556). *แนวทางการบริหารกิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์การศึกษาไทย.
- ประวิทย์ เถลิงกิจ. (2555). *การวางแผนกิจกรรมลูกเสือในศตวรรษที่ 21*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรทิพย์ คล้ายกมล. (2554). *การประเมินผลกิจกรรมลูกเสือระดับสถานศึกษา*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระปลัดเขต ชันธคนงานดี และศักดิ์ดา งานหมั่น. (2567). การบูรณาการหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งการจัดการเรียนรู้. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 6(3), 579–590.

- โยชิตา อุ่นเป็ง. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา*. นนทบุรี: สถาบันการศึกษาพัฒนา.
- วันดี ชันแก้ว, สายัณห์ อินันใจ และสมจิต ขอนวงศ์. (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง. *วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์รวมสมัย*, 5(2), 66–80.
- ศิริชัช สุทธิชาติ. (2557). *การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนากิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สรรพสิทธิ์ ศรีระวรรณ. (2562). *การบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.